

TELEGRAFUL ROMÂN.

N° 100.

ANUL X.

Sâmb. 16. Decembrie 1862.

Telegraful este de doi ori pe săptămână: Joi și Duminică. — Prezența publicației este de două ori pe săptămână: în zilele de miercuri și sâmbătă, prin scrisori frankate, adresate către expediția. Prețurile prezențiale pentru Sibiu este pe an 7. fl. v. a. iar pe o jumătate de an 3. fl. 50. kr. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile

cele din Monarhia pe un an 8. fl. v. a. iar pe o jumătate de an 4. fl. v. a. Pentru prinț. și țară străină pe an 12. fl. v. a. pe 1/2 an 6. fl. v. a. Inseratele se plătesc pentru prima dată 7. kr. și pentru fiecare dată ulterioară 5 1/2. kr. și pentru a treia dată 3 1/2. kr. v. a.

Inca ceva despre portiunea canonica.

S'au mai spus cu alta ocaziune in acestu diuvariu: ca cestiunea dotarei preotimei gr.-resaritene este importanta, caci ea priveste subsistinta unui factoru cardinalu alu natiunii. Importantia acest'a nu se reduce numai la Natiune si Biserica, ci totuodata si la Statu. Despre acestu adeveru, precumu si prin urmare despre necesitatea imperativa a dotarei Preotimei noastre, nu se mai indoiesce astadi nici Statulu, ba nici chiaru adversarii ei din vechime; caci vedemu, ca si aceia, constrinsu firesce de spiritulu timpului, decise deja legalmente dotarea Preotimei. precumu se vede din artt. diet. an. 1847, din conclusele Universitatei sase din 1848 si 1861 si din Patentulu urbarialu din 1854; numai dorere, ca Diet'a din 1847 hotaresce, ca numai in comunele urbariale sa se dea Preotiloru si scoleloru atat'a pamentu, catu face o sesiune urbariala, si din pasiune catu se cuvine dupa doue sesiuni; Patentulu urbarialu din 1854 renduesce, a se da fiecarui Parochu numai din padure si pasiune fora privire la pamenturi; iara Universitatea sasa nici ca mai fipsa vre-unu evantu hotaritu, de si ea fu mai pre urma recurata la defigerea acelu'a prin harti'a Consistoriului sciuta, — ci ea afla de bine, a lasa acest'a in liber'a voia seu arbitriulu comuneloru, de unde urmédia, ca Comunele fundului regescu, putendu dealtumintrea dota cuvliuciosu pre Preotime, ii arunca astadi dabé vre-o câteva pamenturi, ca din pomana, firesce in puterea conclusului celui defeptuosu alu Universitatei. Si ast'a este, ce impedeaca astadi realizarea dotarei si necajescce multu pre Preotimea nostra din fundulu regescu, carui reu apoi se mai adauge si lasitatea necesabila a oficiolateloru scaunale. —

Subscribulu 'si promitea multu, prémultu, dela energi'a si activitatea D. Procomite alu sasiloru, despre carele se respandisera multe bune prin diuare, si spera tare, ca Ilustritatea S'a cu ocaziunea vizitariloru oficiose va starui mai cu dedinsulu, si cu mai mare seriozitate pentru realizarea dotatiunii spre multumirea totala a Preotimei din fundulu regescu, suplinindu astufeliu in fapta, ceea ce in conclusulu Universitatei se afla defeptuosu in litera; dar, decandu cetiu in „Kronstädter Zeitung“: ca si Ilustritatea Sea inca indémna pre Preoti „ca sa ia ce li se da“, si ii indreptédia „la alte timpuri mai bune“, adeca: ad calendas graecas, seu in romanescce: la a dou'a venire! — dieu, mi-amu perdutu tota sperantia in privintia acest'a. Ore cumu se potrivescu si acestea cu egal'a indreptatire natiunala si confesiunala, pre carea o audimu resunandu de atatea ori si cu atat'a emfasiu prin representatiuni, bancheturi si diuare, — ba pre carea chiaru si D. Procomite o accentuá cu atat'a placere la felicitate ocaziuni si solenitati, si mai pre urma si in adunarea districtuala din Brasiovu? Ore ce aru dice fratii sasi, deca din intemplantre seu norocire ne-amu afla noi in locule, si voindu a ne areta catra dinsi totu cu aceeași fratie, iamu indrepta si noi pre ei la alte timpuri mai bune? De buna séma niaru dice: ca ómenii acestia nu suntu crescini, caci nu cunoscú, nu voiescu a cunosce si cu atat'a mai pucinu a urma principiulu crescinescu: „ce tie nu ti place, altuia nu face“ — si ca prin urmare ei inca nu s'au desbracatu, si nici ca voiescu a se desbraca vre-odata de omulu celu vechiu, de rugin'a evului mediu! Si in fine ore cumu li aru fi caditu fratiloru sasi, deca si Preotii Dloru s'aru fi indreptatu in privintia rebonificarei dijmelorlu la alte timpuri mai bune? Preotimea nostra, D. Procomite! au asceptatu destulu, cu multu mai multu, decatu sa se mai póta indrepta la alte timpuri mai bune!

Apoi noi nu privimu dotarea Preotiloru nostrii de o romana, ce li o-aru da fratii sasi din averea lor propria, ca sa se póta indemná Preotii „a lua ce li se da“ si indrepta „la

alte timpuri mai bune“; ci din contra, noi o privimu de o detoria, si inca de o astufeliu de detoria, carea mai curendu ori mai tardiu trebuie sa se implinesca din averile comunale, care suntu totu asiá ale nostre ca si ale fratiloru sasi. Ast'a e convictiunea nostra; si altu feliu nu póte fi vorba de o egala indreptatire natiunala si confesiunala, si nici ca se póte dice, ca se implinesce legea sanctionata de Imperatoriulu.

(Va urma).

Sabiu in 15 Dec.

Dupa unu telegramu, ce-lu aduce „Gazet'a Transilvaniei“ din Bruxel'a dto 22 Dec. nou, capitalulu pentru linia drumului de feru Oradea-Brasiovu tocma s'a assiguratú. —

Sabiu in 13 Dec. In „Erdélyi értesités“ vedemu adeseori publicatiuni in limb'a romana scrise cu o ortografia, carea nu se potrivescce nici cu geniulu limbei preste totu, nici cu stadiulu de desvoltare, la care au ajunsu ea prin staruintiele literatiloru nostri. Ne tinemu de datorintia patriotica, a chiamo atentiunea In. Guvernu asup'a inpregiurarei aceleia, ca ortografi'a romana prin votulu adunarei generale a Asociatiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporulu romanu din anulu acest'a s'a statoritu si fixatu, prin urmare ea nu mai póte fi trasa 'mpinsa dupa nesciintia ori arbitriu individualu. Si acest'a cu atat'a mai vertosu, caci Comitetul acestei Asociatiuni conclusulu adunarei generale l'au adusu la cunoscintia Inaltulu Guvernu pe cale oficiala.

Din Nocrihiu ni se tramite in 7 Decembre o corespundintia pe largu despre primirea D. procomite Conrad Schmidt acolo. Trecendu preste intimpinarile cele festive din partea comuneloru sasesci si romanesci, preste formalitatile primirei, cercetarile cancelariiloru, aresturiloru si scoleloru evang. lut. si orientale, insemnamu numai, ca preotimearomana orientala au legatu de bineventarea sea si plansorea, ca 'n privintia portiunii canonice, decretate de Incl. Universitate si incredintiate oficiolateloru scaunale spre executare, inca nu s'a facutu nimicu. Domnulu procomite promise a mangaiá preotimea si a dá insarcinari deosebite catra Domnii Inspectori scaunali si antistii comunali in privintia dotatiunii pomenite, — ceea ce intr'adeveru se si facu. Insa, adauge bine nimeritu corespundintele, urm'a va alege.

Бъковина. Динтре Сиретъ ши Черемъшъ, 24 Noembrie v. —

Дн n-рѣи 82 ши 83 аї ачестѣи оранѣ аѣ арѣтат ѣн кореспонденте дин Бъковина, де че нѣ ар ѣи де мират, къ „рѣспѣснѣла Анторисм“, комитѣ де оаремѣ-каре професор де теологѣ дин Черпѣвѣи ши черкълѣнте прѣнтре клерѣл ортодокс ал Бъковинѣи, е „некълит“ — „корпврат“ — „перѣметат“ ши алтеле; къ ѣн къвѣнт: къ ачел „рѣсп.“ нѣ е ниѣ декѣм кореспонденторѣи постѣлателор ѣнеї етѣдѣи сѣиентѣфѣче ши дидактѣче, еарѣ че есте маї рѣѣ, недемнѣ де пѣвличѣтата лѣи дѣнтрѣ о сѣиетате весерѣчѣаскѣ чѣвилѣсатѣ, фаѣл дѣнкѣ къ дѣлатѣл Астор ал Анторисмѣлѣи, дѣн контра кърѣи Анторисмѣ е ачел „рѣсп.“ дѣндрѣпат. Дѣнтр'атѣжта не ѣним ши пої къ рѣспѣтивѣл кореспонденте, къ адекѣ, нѣ е, де че сѣ не мѣрѣм де некълитѣрѣле ачелѣи „рѣспѣснѣ“, прѣвѣнд ла изворѣл ши мотивѣле лѣи чѣле ла пої шѣтѣте ши маї къ ши пѣнѣверѣ. Шѣтим адекѣ ши пої, къ кътрѣ чѣи моарѣвѣи авѣм даторѣи крѣштѣнѣштѣи; еарѣ кътрѣ чѣи къ карактер сѣиѣтѣк, сѣѣ ѣнѣзѣвер — къ нѣ ѣнтѣм прѣтѣнде „стокине дела сѣиѣи.“ Атѣжта е нѣмаї де тѣнѣвѣтѣ, къ оаменѣи де ачѣи, карѣи нѣнтрѣ интересѣле ши похѣтеле лор чѣле партѣкѣларѣе сѣнт гѣта сѣ ѣнѣдѣ ши чѣле маї сѣнтѣ, леѣе адекѣ, опоаре ши копѣштѣнѣцѣ, къ асѣменѣи

oamenii zik, kă karakter dăgset caă dătrevîndăver okăpă
 dă societatea omenească kăte odăte o stădiune, care le e
 favoritoare secretăi fărîră a planșilor și tendințelor lor
 celor isdăice, de unde apoi vine, kă mlate calamități eso-
 perate de oameni de achel cois apar acăra societăților re-
 spectivă ca prin săvîinare, adekă, ne peshitete și făr
 aștătare, și de acăea sănt ărtărie și eșentă lor kă a-
 tăta măt mare și măt păgăvitoris. — Timpărisă dăneș ori
 măt tărziș, vine totăși tămpă, unde kă ațutoris eterne
 Provedințe societatea respectivă kănoaște adevărul propriș
 și kănoșăndă, deosăvșente, și apreăvșente dăpă merit
 ărtărie lăi Dămneșă de vneatirele sataneș. Așa
 sire eșămpă, deakă ăn profesori de bogoslovie și dăkă
 poate și favorit al Măitarilor ănei diecese, scriind el kă
 vro 10—12. ani măt năște jalove la instanțe găvernă-
 ămpătale acăra ăni episcop, caă concistoris, care jalove
 ar fi — mutatis mutandis — togma dă sensul Antorismă-
 lăi; eară dăpă acăi 10—12 ani ar kompăne achel profesor o
 stădiș kontra-antorismis, dă care ar dăndemă dăkă ne
 ăn kler dătreș, kă, de kăt să dorăskă el adevărătă să
 vine, (carele aă fost și dătyăizănele și dorințele D-sale
 dămănte de vro kădi-vă ani, kompănele fiind dătyăizănele
 D-sale atăpă kă principiele Antorismălăi), — măt vine să-
 lepede leăea sa che săfăntă și să treakă la alta
 străpă. — Acăeste ăvzindă dela o persoăpă mare păvlika
 cel modestă, și de deară, peshitind de chele dătyămpălate
 dămănte de vro 10—12 ani, de o kamdăte p'ară ști, che să
 kăpăte despre acăea stădiș, parte pentră stărea și rēpă-
 tēle bogoslov — știēntisăk a scrietorisălăi ei, și parte
 pentră raportă lăi la persoănele portătoare dă acăea so-
 cietate caă diechez. Măt ne ărtă dăneș a fălpădă-se kara-
 kteră și motivēle propriē, adekă imăvșă și mătēria r-
 zeleș scrietorisă respētive, apreăvesk oamēni și stăfa lă-
 krată; eară stăpă dășelrei caă misticăkăizănele sine-in-
 teresate rămpă dă kăvēitā-le opoare!

Acăestă dătyămpăle e și la noi kă „respăvșă“ la
 Antorismă (carele, de vro el, poate, să se eșterniceze prin
 ofensivă, kămpăni, eșovitāpă, și kă ăn kăvănt: kă ne so-
 kotăpă sa: — skonă acăea, pare-ni-se, kă kă vāpăseamă de-
 plin și-l vă ăvșē) — Păvlika postă solid și kompētinte
 kănoaște deăa vine, tăkar kă ă e el dătreș bogoslov caă
 dăpă kăm săpă la noi ăn proviăializămă modern: tăkar kă
 p'ă toăi „kă v'ăș rōșă“ — kănoaște el zik, che e ortodok
 și che nă; che e de adevărătă trevîndă diečesē și vesericeș
 poastre, și che să stăvșente, kăm am zice „per fictionem le-
 gis“ de ăni oamēni, nămăt dă vinēle lor partikălaris, dă-
 trevîndă gōalele nășiri: „vāpă vesericeș și al die-
 chesē“ așădeve nămăt de pretest și mătloăche pentră ăvșē-
 rea nămăt a skonărilor lor celor persoănele. Se știe la
 noi dă opinia păvlika măt deaparte și acăea, kă, ne kăt
 e dă Băkovina de mare și pré mare trevîndă o kōndele-
 țere mătă și o solidaritate sīncheră și aktivă dătre kler-
 ălă diečesă și chealadă eparhiōi ămpēni, spre a forma
 prin acăestă solidaritate și atoare reciprokă ăn „zidiș de
 tărș“ kontra ori și kăror eșentălități dăvșăne vesericeș
 poastre ortodokse, care sănt măt kă seamă săvîinșă și
 dăvșărele propagandē galiciēne și nă nămăt pentră vitoris
 de temă, și și kiar păpă ăvșă dă chea măt fălpădă por-
 țire se a fălpă acăra vīetē poastre ortodoksi (kă fondă ei
 cel religiozaris?) — preănt zik, e acăea kondelēțere și dă-
 kăredere mătă la noi de chea măt mare și măt ărtănte ne-
 chesitate, pre atăta ăvșă inimi dăgsete le plăk vīșrele și pre-
 delēkivni trekătoare private, dă dăvșă dăneș a diečezē și
 a ortodoksi ei. Se știe dă fine și acăea la noi, de che se
 kompōtează la noi acăvșăne, kă E. Sa Episcopă postă e
 acăea, carele inveni idea mitropolisă separete de Transil-
 vania, și kă prin ărtăre achel preot deă ar lăkra dă
 kontra voei E. Sale, carele ar fi dă kontra repă-
 mītēlor „dorințe“ pseudonimite „ale klerălă Băkovinean
 etc.“ Dăneș noi acăea nă kredem și niči nă vom kredē niči
 odăte, cel năvșă dătrăchel feliș, ăvșă știșta epistolă a
 E. Sale kătră Patriarhă Paiačiči din 1/8 Iulis 1849. a
 mătă, care epistolă ărtărească-i dă pre toăi kontrari
 postri de mīnăvșă, sīvīndă E. Sa dă acăea epistolă, kă nă
 nămăt vine, și și de nevoe ar fi desăvșărele ierarhiē ort.
 romăne de chea scăvească și krearea ăn ei mitropolisă dă
 ăstria, săv care să fī și diečeză Băkovineș. Nă săntă toăi
 oamēni, și kă vāpă seamă, kă atăta măt năvșă e E. Sa Epi-
 scopă postă de acăea feliș, kari despre o parte adevăr-
 ăre istorice și nesăvșăvșere, așă ori kăm, iară despre alta,
 vinēle eparhiē și al vesericeș e-l săvordizeze skonărilor

săle celor partikălaris, și din ori și care interes trekătois
 să-și vīte datoris și opoare și să-și săvșē karakteră
 lor dăpă plăkă și pōxta lor propriș caă al altora. Ade-
 vără dă priviāda acăea este la noi așădeve kănoșănt,
 și acăea seamă să fī kăm acăea, kă inima E. Sale a
 Episcopă postă chea de măt kompētāt de vāpă o ăvștară
 ăni kari, — aă vīcară sīngări de „toăde ărtărești“ și alte
 oporări și sērvicē dăalte; aă kari sokotiră dă sērvicē lor
 săfēl, kă ei dăși vor kămpăra de ne ăvșă gradă vīștorior
 de acăele „toăde ărtărești“, vă poate și „mitropolisă“
 deakă vor mătă vānătyăi și pōxtelor lor celor ilăzorie
 prin inveniarea, rēkōmăndărea și — domol zikănd — dă par-
 tificiărea fămoșelor „dorințe“ pentră ăpă mitro-
 polisă separete dă Băkovina (dăre pentră acăea măt dămă-
 țite neăvșăvșări kă păpă ăvșă?) Kă ăn kăvănt: che e de
 dănt despre „Dorințe“ și che despre „Antorismă“, e la
 noi deăa vine știșt, nă adekă nămăt la opore prin kărdi, și
 și la deară, kăm am zice prin vorde, și de acăea, kăm sē-
 șeră, ne ănim și noi kă kōpēndintēle dă Băkovina, carele
 zice dă priviāda acăea, kă de kămătăte și niči eșteris
 niči interis a „respăvșă“ celă fāimos la „Antorismă“
 nă se mīră.

Dăre noi de ăna totăși ne mīră, și acăea e, de komp-
 istorisă chēpăvșă, kăci priimi el acăpăni komisiōne să
 păvliče klerălă diečesă așă o hară „kompōrată“ „nek-
 lită“ „pērvșegată“ și ofenditōare de chei măt demni și măt
 stimăci vāvșări a vesericeș și națisneș poastre din ăstria,
 vă, ofenditōare și de dătreșă-ne ortodokis și națisne —!

Noi nă kredem niči acăe, kă păvličarea ofiāosă a ne-
 kălyălă și nesokotitălă acăestă „respăvșă“ la Antorismă să
 fī kă știștea și eșpresa ordinațisne a E. Sale Episcopă
 postă; caă cel păvșă dăneș de acăea, kă și acăe să fīkă ă-
 vșă de vāpăte și pleăvșeritate inimeș E. Sale. Opinia
 păvlika la noi, are acăe deă nămăt ăpă dătrevșăne — mīnă-
 păvșă; și acăea e: che-e dă chesivșea păvličrei ofiāosă
 a „resp.“ acăvșă, vnealta cedșē caă spontaneș al altăia,
 deă nă kăvșă „redakțisne“ și „spedităre“ — tovarēș.
 De acăea, kă kompistorisă Băkovineș kămpăni prin șartălă
 kēmpăre săle chele ată de serioase și săvliče ăn acăe-
 ne respăvșă la Antorismă, kăm e acăea che trekă prin klerălepar-
 hială ăn aer greș, pēlpăvșă și nesăfēriver fiind el dă parte
 de dăvșărtări pasivăte și parte de kămpăni acăra elite
 națisneș romăne ortodokse din Transilvania, ăngaria și Bă-
 kovina, repēdit, kă deă el ne dămăte de atăta măt mătă
 mīrare, kă kăt tot dă achel sens, dă carele și mătēstă
 națisneș romăne din ăstria de rēlāvșea ortodokse dorința
 și vāgărea sa la Măestăte prin chei măt demni, măt stimăci
 și măt zelosă a să kōrifeș, pentră kompēderele dăfīnșăre
 ănei mitropolisă romăne dă acăestă imperis, che respăvșă
 profesor din Chēpăvșă dă „respăvșă“ să la „Antorismă“ a-
 tă de kompōrat și kompōros opăvșă: tot dă achel sens spre
 vāpă-păčerea a ori și kărdi om kă mīte și kă inimă săpătoș
 și spre mătămărele ofiāivēleș pēchēsivșă de o găvernare și
 ispedivșăne solidă, nepărtinitoră și pēternisă dă eșpăvșă
 și E. Sa Episcopă postă ăvșăniș Hakman ale Sale sokot-
 itinșă povile și săvștoase dă epistolă-și mēnșivșă kătră
 Patriarhă Paiačiči.

Che e acăestă deă adevăr dă kăvșă acăea? acăea che ne
 săvșē ăn om kă karakter pōblemătik și kă tendinșă enigmă-
 tiče, carele, kăm el dăneș să se fi eșpăvșă, pentră vinēle
 „kompōlor și neamărilor săle che e dă diečeză, și nă pentră
 „vinēle kompōr“ măt deaparte, „nă din kăvșă ofiāivē“ și prin-
 cipiāle; și nămăt dă dăndemări „săvīktivē“ — (și opore pen-
 tră che măt — săvīektiv?) fīkă și pētețisneș pētră ame-
 liorarea kompōrei pēoșēști dă Băkovina: — ori e adevăr a-
 căea, che ne săvșē ăn ărtăreș de principisă kărat ortodokse kă
 știșădi teolōgice pōvșāde și kă ăvșăde săvștoasă, ale
 kărdi sokotinșe din epistolă-i mēnșivșă sănt dăkă și iden-
 tiči kă adevărătēle dorințe ale diečesălor dă Bă-
 kovina și kă ale dătreșē națisneș de rēlāvșea orientăv-
 ortodokse din ăstria dămpăvșă kă kleră ei?

(Vă vșmă).

Ungari'a. Intrebarea Voivodinei serbesci, stagnanta
 de unu tēmpu incōce, incepe a re'nvīā. Cititori nostri — si
 voru aduce aminte, ca'n congressulu' natiunalu din Carlovitir
 1861. Serbi cerusera infintiarea unei Voivodine nationale
 serbesci, adica separarea de cātra Ungari'a a acelorū comitate,
 unde Serbiu formēza majoritatea locuitoriloru. Cancellari'a
 ungarēasca combatu si impiedeca acēsta nesuintia, ca un'a, cō-
 vatema integritatea corōnei ungare. Cu tōte acēstea Serbiu

desperara, si cu ocaziunea gratulării pentru însănătoșirea
 Mai. Sele Imperatesei cerura de nod prin deputatiune nime-
 rōsa realizarea concluseru carlovitiane; si asiā acēsta intrē-
 bare momentosa iar s'a pusū pe drumulu pertractărilor. Gre-
 utatea cea d'antăiu insa e cōmpetintia dicasteriului, care sa
 pertracteze caus'a: Ministeriulu de statu, Cancellari'a audiā
 ungara, diet'a din Pest'a, demnitarii croatici ori comand'a militara
 suprēma cā dregatori'a suprēma a frontierei (granitiei) mili-
 tare, de carea s'a tinutu si parte se mai tine teritoriulu pro-
 ieptatu pentru acēsta Voivodina? Alta greutate mai mare, si
 dupa parerea nōstra normativā, e aceea, cā doritulu voivodatu
 aru cuprindē si 200,000 Romāni, de nu mai multi, cari impre-
 una cu Germanii aru lasā pre Sērbii in minoritate, si cari do-
 rescu din tōta inim'a si se lupta din tōte poterile, cā sa nu
 se amestece cu Sērbii nici in privint'a politica, nici in cea admin-
 istr. bisericēsa. Ori cātu dorimū si noi consolidarea dinlauntru
 si prosperarea fiacărēi natiunităti din patri'a comuna, totusi
 dorint'a Sērbiloru, nebasata decātu pe nisce diplome muce-
 dite, ni se pare nedrēpta si cā atare trebuie sa o combatemu
 din tōta pōterea. Ce felu? Sērbii, cā sa scape de supre-
 matizarea magiara, voru sa suprematizeze pre Romāni? Ce-
 ea-ce altor'a imputa cā pecatu, cā crima, cā omoru moralu,
 pentru sine pretindu cā dreptu necontestabilu? Unde e aci prin-
 cipiu'u celu sântu si imperativu nu pentru persōne șifigure nu-
 mai, ci si pentru popōre intregi, principiulu: ce tie nu-ti pla-
 ce, altui'a nu face?!

Dorint'a Romāniloru tuturor, si cu deosebire a celoru
 cōmpetint'i in acēsta cauza, e, a priveghiā cu neadormire, a
 aretā dorintiele sele in totu modulu iertatu de lege, si a se
 improtivi cu seriositate rōmana tuturor tendintieloru strica-
 tiōse simtiului seu natiunalu si religiunaru. Cei 200,000 Ro-
 māni de pe proieptatuluteroriu „serbescu“ ne suntu frati de
 unu sânge si de o credintia, a caroru sōrte e legata strinsu
 de sōrtea nōstra!

In cōerintia nemidilociā cu ntrebarea Voivodinei ser-
 besci sta intrebarea mitropoliei romane orientale, carei'a do-
 resca a fi supusi si Romāni din Banatu, ce aru fi sa figure-
 zē cā glōta fāra viētia si fāra dreptu in Voivodin'a serbēsa.
 Despre acēsta mitropolia vorbesce „Press'a“ din Vienn'a a-
 siā: „Pe cāndu dupa par'rea Sērbiloru Voivodin'a aru fi sa
 fia unu felu de teocrazia (statu preotiescu), si patriarcatulu din
 Carlovitiu aru fi sa se supuna si cei mai 200,000 Romāni de
 pe teritoriulu serbescu intipuitu, pe atunci nesuint'a Romāni-
 loru, dupacumu se scie, merge spre a se emancipā (eliberā)
 deplinu de biseric'a serbēsa si a nfiintia o mitropolia propria
 natiunala. De si deocamdar'a realizārei acestei dorintje drept
 sē opunu indoieli administrative si bisericesei, totusi ajunge-
 rea eii, precumu audimū, pōte ca nu e departe. Eppulu Si a-
 gun'a se dice ca a si priimitu promissiumi formale; si re-
 gularēa acēstei afaceri si e de ne'ncungiurata trebuintia, deca
 esa se trēca din provisoriu intr'unu definitivu incheiatu. Con-
 siderāndu pretiulu celu mare, cē-lu punu popōrele nōstre
 de-la resaritul de miadiadi, cari se tinu de marturisirea gre-
 cēsa, cu totu dreptulu pe constitutiunea sea autonōma biseri-
 cēsa, cā pe palladiulu (pazitōrea) natiunităti sele, acēst'a
 n'ā diferintia a de ajunsu, pentru de a face de asta data chiaru
 cu nepotintia resolvirea multiemitōre a cestiunei Voivodinei in
 întielesulu decisiuniloru carlovitiane.“

Asiā vorbesce „Press'a“, unu jurnalū germanu, stra-
 inu, din Vienn'a. Tōtdeodāta redactiunea unei foi romanesci,
 a „Gazetei Transsilvaniei“ pune cestiunea mitropoliei nōstre
 intr'unu rēndu cu basnela despre sciutii grofi si baroni. Ōre
 sa ne credemu ochiloru?!

Audimū, ca d. Adm. Com. alu Carasiulu Teodoru Serbu,
 are a se strapune cā Comite suprēmu la Aradu. Ce impressiune
 a facutu acēsta fama in inimile fratiloru din Banatu, se vede
 din corespondintia urmātore:

Unu cuventu din Banatu!

Scirea despre strapunerea Administratoriulu din Comi-
 tatulu Carasiu, a Ilustritatiei Sale Dlu Teodoru Serbu in Comi-
 tatulu vecinu alu Aradului ne surprinsa fōrte tare, pēntru ca
 loculu Ilustritatiei Sale - precum dice Concordia - l'ar suplini
 cutare domnu Makay.

Jurnālele magiare reprodusera scirea acēst'a cu ōresi care
 placere, si o latiescu cā o invingere noua a partidei magiā-
 re; - insa nu li place a impartasi unele documinte, ce ar fi de
 a se publicā prin tōte comitaturile, precum e d. e. resolutiunea
 imperatēsa cu datul din Iuniu a. c., carea tractēza despre in-
 trebuintia libera a limbiloru nemagiare pe la dicasterie. —

Firestū lucrū, pēntrūca asiā pofesce „fratietatea si egal'a in-
 dreptaire.“

Sunt ōre isvōrele Concordiei, din cāri si scōsa scirea a-
 miintia, curate seu tōcma turbure? nu voim a discuta; insa
 marturisim cu anima curata, cā faim'a acēst'a, — carea ni
 dade o lovitura atātu de sentibile si dorerōsa fatia cu dorintiele
 si drepturile cele mai naturali a le nōstre respicate si recu-
 noscute nu numai de Monarēii civilisati a-i Europei, ci chiaru
 si de reprezentatii magiari a-i diētei d'in anulu trecutū; — a
 fostu cu totul neaseptata si surprindātore pēntru noi, carii
 prin unu astufeliu de faptu iara perdem o stea lucitōre de pre-
 cieriul șpeantieloru nōstre!

Ce vā sē dica denumirea dlui Makay in Carasiu fatia cu
 rēsolutiunea preainaltā a Imperatulu din 1860. 27 Decemvre,
 de pe tempulu inēorporării Banatulu cu Ungariā? nōi nu o
 potemu cuprindē. Sēu astufeliu ni se respectēza „dreptul
 de a avē dregatori romani prin locurile desu
 focuite de romani?“ astufeliu se tienu in valōre cuvint-
 ele respicate de Monarēulu insusi? — a carui vorba si per-
 sōnatrebue sē fiē sânta si neviolabile! Astufeliu se va realizā
 egal'a indreptaire a natiuniloru? Acēst'a e pasiul celu din
 tūiu catra deslegarea cestiunii celei mai importante a Ungariēi?
 Sēu pōte aceste sunt medilōcele cele mai sigūre pēntru impa-
 carea natiunitatiōru deosebite a Ungariēi?...

Romānulu, candu i-se face vre o nedreptate d'in cutare
 parte, in simplicitatea sa naturale are datina a dice, cā: „Im-
 peratulu nu sciē despre aceea nemic'a.“

Acum'a intrebām si noi: este cu potintia ōre, cā Monar-
 eulu, care i pusa de detorintia Cancellariulu de Curte, cā
 dreptul celu mai firescu, cē ni competiesce, se ni-se respec-
 teze, — dica: Monarēulu sē aiba vre o cunoscentia despre ne-
 respectarea resolutiunii amintite si despre calcarea cuvint-
 loru respicate de Elu insusi? E cu pufintia ōre, cā persōn'a cea mai
 innalta, domnitoriulu tierēi se-si retraga cuventul datu unei
 natiuni credintiose catra tionalu innaltu alu seu? Noi nu cre-
 dem, „Imperatulu nu sciē despre aceea nemic'a!“

Politica fratiloru nostri, magazinulu acēstu infernale a
 intrigeloru ni-ā casionatū perdetea; interēsele cele mai ego-
 isticē ale lor sunt acele, ce si astadata ni pune n frunte pre
 unu barbatu, care altucum pōte ca e omu intieleptu si onestū,
 insa nu e de sangele nōstru, nu e dintre fiii natiunii nōstre;
 spiritele neadormite a fratilor nōstri sunt acēle, ce se nesuescu
 a ni sepā grōpa in contr'a „voiei imperatulu.“

Daca tocma e o lipsa neincungiurabile strapunerea Ilu-
 strulu Domnu Teodoru Serbu in altu Comitatu: pēntru ce nu se
 aplica in loculu lui altu romanu? Sēu pōte n'avem noi bar-
 bati romani si demni de a ocupā locul Domnulu Administratiu
 din Carasiu? N'are natunea nōstra fii bravi, carii se pōta le-
 cui radicalminte ranele poporulu nōstru delasatu si predātu u-
 nui viitoriu dubiu? cāci aceea totusi ni va concēde ori cine,
 fara a ne invinovati cu egoismu, cā unu Comite suprēmu de
 natiune romana de a buna sēma mai multu se vā ingrijī despre
 inavutirea spiretuale si materiale a poporulu nōstru, decātu
 unu neromanu, cāruiā dōra chiaru i sta in interesu a inchide
 calea dinaintea poporulu catra trēpt'a culturei si a inavutirei!

Fratiloru! dreptate cere poporul nōstru de sute de ani;
 dati-ne cele ce ni le-a asiguratū Monarēulu, si nu promissiumi,
 de cari avuram ocaziune a audī peste ajunsu! lasati apucatu-
 rele si intrigele de ō parte, daca nu voiti a abusā cu sentiulu
 celu mai curatu a animei omenesci — cu fratietatea! Nu
 cerem concessiuni nici privilegii, ci pretindem, cā cuventulu
 Monarēulu sē rāmāna sântu si nevatematu, se nu ni se rapēsa
 ceea ce e al nōstru, — dreptatea cea mai firesca de sub sōre,
 ce o-am ereditatu dela mam'a natura!

Apoi mai diceti, cā spiritele sunt alinate si molcomite
 prin intrevenirea faptelor politice de presinte; nu credeti Do-
 mnilor, caci nu e foculu numai acolo, unde se vede fumul!
 Voi sunteti acei'a, fratiloru, carii in locu de a cascigā amiceti'a
 si simpati'a natiunitatiloru diferite, versati oleiu pe focu cu
 unele intrige mascate cā si acēste! Credem, si in credint'a
 nōstra sūntem mai tari decātu muntele Sionulu, cā va veni
 tempulu, candu va cadē larv'a depe fatia intrigantilor, si faptele
 lor se vor aretā innaintea lumēi intregi in goletatea deplina a lor; va
 veni tempulu, candu man'a resbunātore a Nemesei va sbicijā faptele
 celoru cē se nesuescu spre nemicirea drepturiloru celoru mai
 sante ale popoareloru; aduceti-ve amintē dara de proverbulu:
 „cine sēpa grōpa altui-a, elu va cadea in ea.“

Cu asta ocaziune ne luam voie a face apelu catra barbatii
 natiunii nōstre, carora le jace la anima interesulu natiunale,
 sē faca pasii cuvintiosi chiaru si pana la tronulu gloriosu a

Maiestatii Sale pentru recascigarea dreptului acestui rapitu dela noi.

Noi poftim, cá in intielesul resolutiunii préinalte din anul 1860. 27 Decemvre, in Carasiu se avem Administratoriu séu Comite Supremu de nationalitate romana! (M. B.)

Budintiu Decembre. (Intardiatu). Diu'a sfântului Archangelu Mihailu fu la noi o diua de bucuria, si démna de eterna aducere aminte in analele comunei nóstre. Acést'a ni o causà prégratiosulu rescriptu alu Maiestatii Sale imperatesei regesci, cá in fia care comuna dedupa maioritaea locuitorilor sese aléga limb'a oficiósa a afaceriloru comunale, carea la noi acumu este cea romana, dedupa eschisiv'a maioritaea a locuitoriloru romani.

Bravulu nostru parochu si vicariu protopresviteralu D-lu Georgiu Petroviciu, capetându dela Ordinariatulu diecesanu din Timisió'a spre publicare acelu prégratiosu rescriptu, petrunsu de simtiemintele nationale, si sciindu pretiui insemnatatea acestei orendueli mai innalte, in viéti'a nóstra nationala atatu de afundu taietóre, voidu totudeodata a impartasi si fiiloru sei sufletesci acésta gratia impáratésca, nu intardiá in susnumit'a serbatóre a publicá credinciosiloru sei préinnalt'a resolutiune de dreptulu in cas'a lui Dumnedieu in urmatoriulu chipu: Dupa finirea servitiului dumnedieescu se sui Dlu Parochu pre amvonu, si desfasurandu cu dedat'a sea eloquentia cuprinsulu préinnaltai resolutiuni imperatesci, si esplicandu valórea ei cea nespusa pentru toti locuitorii comunei. carii de ici innainte nu mai suntu condamnati de a primi orenduelile mai innalte numai din gur'a streiniloru si in limb'a streina si reu tálmacita, — ei eliberanduse de apasarea unei limbi loru necunoscute, in trebile loru comunale, numai dulcea loru limba romana o voru avé, — exhortá totu odata pre poporeni la credintia si alipire catra Tronu, si catra cas'a Maiestatii Sale Imperatului Franciscu Iosifu I.; dupa aceea cetindu innaltulu rescriptu din cuventu in cuventu, indemná si pre parintii prunciloru, cá sesi dé pruncii la scóla, spre ai cresce si pre ei in credintia si alipire catra tron si Maiestate, si spre a invetiá acolo de a pretiui dreptulu, ce li se dede prin grati'a Monarchului in folosirea limbei, si prin urmare si a vietii sale nationale romane. —

Dupa aceste publicatiuni si cuventari ale D-lui parochu se intoná de catra tinerimea scolara imnulu popularu pentru Maiestatea Sa Imperatulu si pentru augusta lui Socia. Fiane acésta indoita serbatóre de eterna aducere aminte pentru introducerea limbei oficióse romane in comun'a nóstra, care dee Dumnedieu, cá de aci inante se nu faca locu unei altei straine!

I.
Vien'a. Presiedintele casei ablegatiloru, Dr. Hein e denumitu de Ministru alu justitiei.

„Gazet'a de Vien'a“ insciintiéza: La ordinile Dlui Ministru Contelui Wickenburg Ministeriulu de comertiu se ocupa tare cu pregatirile pentru o espusetiune universalá in Vien'a, carea aru fi proieptata pentru anulu 1865.

Principatele române unite.

Faim'a, ce o impartasiseramu si noi in Nr. penultimu alu foii nóstre, ca renumit'a monastire a Némtiului a arsu, dorere se constatéza. „Romanului“ i se scrie in privinti'a acést'a din Iasi in 29 Noemb.: Mi se spune, ca alaltaeri ar' fi venitu depesie la Directiunea metropolitana, prin care se da trist'a scire de arderea monastirei Némtiului. Foculu ar fi purcesu dela pitarii séu bucatarii. Versiuni diferite circula asupr'a acestui incendiu; me abtinu de ale insira deocamdata, fiindu unele de cea mai mare gravitate. Speramu totusi, ca acele vueté se voru reduce la adeveru prin descoperirile, ce Guvernamentulu va face la fati'a locului; caci nu potemu a ne resolve se credemu cá parintele Teofanu, ca calugarii rusi....

Dar' se tacemu mai bine, dupá cumu ne-amu fostu otaritu, pana ce vuetele respandite prin publicu se voru deminti si voru tacea naintea adeverului aratatu de foile Guvernamentului. Aseptu amerunte despre cele petrecute la acestu fatale incendiu, care au redusu, pare-se, in cenusia unulu din cele mai vechi monumente nationali.

Dupa o depesia telegr. a „Patriei“ din Paris dto 21 Dec. Principele Cus'a, cu totu protestulu poteriloru, sta pe lángea a dá afara armele menite pentru Serbi'a. — Precum vedemu, ans'a acést'a, ce se pareá la 'nceputu asiá de mica, póte avé urmári fórté grele.

Itali'a. Dupa o dep. telegr. din Turinu dto 21 Dec. Garibaldi aru avé de cugetu a merge la Neapole.

„Corespondinti'a de Rom'a,“ organu oficiosu, dechiara, ca de-la Pap'a nu se potu cere reforme, panacându nu i se va restitui teritoriulu intregu. „Press'a“ comentéza, ca asiá firesce nu se póte prevedé, ca 'n Rom'a va invinge ratiunea.

Greci'a. Don Fernando, regele de Portugali'a, candidatul Engliterei pentru tronulu grecescu, s'a dechiaratu, ca nu priimesce onórea acést'a nici de cátu si sa fia recomandat pre ginerele seu, pre Printiulu Hohenzollern-Sigmaringen. Conferinti'a pentru cessiunea insuleloru ionice se va 'ncepe cu Ian. 1863 in Londr'a. Se crede, ca cessiunea se va face numai conditiunata, rezervându-si Englit'er'a portaiu si arsenalulu din Corfu.

Bibliografia.

In tipografi'a diecesana se afla sub tipariu

Sunete si Resunete.

Cercári poetice

de

Zacharia Boiu.

(Voru esi intr'o luna, voru cuprinde 6-7 cóle si voru costá in abonamentu 50 xr. v. a. Totu venitul e menitu pentru catedral'a din Sabiiu).

In locu de recensiuie impartasimu cá-te-va probe.

II.

Drotarulu.

Drotu 'n spate,
Mei fertate!
Báta 'n mána si la drumu!
Foia fraga,
Mándra draga,
Eu me dúcu, te lasu acum!

Earn'a, vér'a,
Umbla tier'a

Bietu fetiorulu de drotaru;

Cerulu casa,
Strait'a més'a,
Cum e dat'a la drumaru.

Bata ventulu,
Stea pamentulu
Plinu de ghiatia, plinu de nea

Sóre—plóia,

Nu me 'mmóia:

A rabdá e sórtea mea.

Earn'a vér'a.

Cate sate

Departate,

Eu le cautu in drumulu meu;

Si orasie

Dragalasie,

Tóte, tóte le vedu eu.

Earn'a vér'a.

Câmpuri late

Resfietate

Imi asternu totu patu de flori;

Mierla-mi cânta,

Bórea-mi sventa

Fecisó'a de sudori.

Earn'a vér'a.

Fete june,

Inimi bune,

Le salutú, si-mi multiemescu.

O privire

Si-o zimbire,

Si cu doru 'n sinu pornescu.

Earn'a vér'a.

Tóte sbóra,

Si comóra

Pentru mine-i vét'r'a mea;

Si tu fraga,

Martío draga

Esti focsiorulu de pe ea.

Earn'a vér'a.

Cest'a-i loculu

Cu noroculu,

Cu noroculu nostru totu;

De se strica,

Mandrulica,

Las' ca-lu legu eu iar — cu drotu!

Earn'a vér'a.

Corespondintia.

Numerosiloru binevoitori din Brasiovu, Sighisióra, Dev'a, Blasiu, Lugosiu, Pest'a etc. multiemita sincera si rogaminte pentru sprijinire. Toti peniru toti!

Pe Ampoiu. Datorinti'a nu ne iérta, a face din acestu diuaru tribunalulu de certe personale.